

Deze nieuwsbrief van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft tot doel u te informeren over kwesties die van belang zijn voor de verkiezingen in 2019

9 mei 2019

1. Aanwezigheid kiezers bij de stemopneming Europees Parlementsverkiezing

Op grond van de Kieswet is de stemopneming in de stemlokalen (het tellen van de stemmen door de stembureaus) openbaar. Net als bij andere verkiezingen, kunnen er dus ook bij de Europees Parlementsverkiezing (EP-verkiezing) kiezers aanwezig zijn als de stembureaus op de avond van de stemming de stemmen tellen. De voorzitter van het stembureau meldt mondeling de uitkomst van de telling, net als bij andere verkiezingen, aan de in het stemlokaal aanwezige kiezers.

Zoals bekend (zie [deze](#) circulaire, § 3), is het niet toegestaan dat er *na* het tellen van de stemmen op de stembureaus enige (voorlopige) uitslag bekend wordt gemaakt (noch op stembureauniveau, noch op gemeenteniveau) vóór zondag 26 mei om 23.00 uur. Immers, de Europese Kiesakte bepaalt dat geen lidstaat uitslagen bekend mag maken voordat in alle lidstaten de stemming is geëindigd, en de laatste stembussen in de EU sluiten op zondag 26 mei om 23.00 uur.

Dat betekent dat er, anders dan bij andere verkiezingen, op de avond van de stemming geen voorlopige uitslag van de verkiezing bekend mag worden gemaakt. Website GeenStijl heeft om die reden, net als bij de EP-verkiezing in 2014, burgers opgeroepen om aanwezig te zijn bij het tellen van de stemmen in de stemlokalen (zie o.a. [hier](#)), en om vervolgens de uitkomsten, die door de voorzitter van het stembureau ter plekke mondeling worden gedaan, online in te vullen en door te geven aan GeenStijl. Dit is toegestaan.

De Kieswet verbiedt niet dat er tijdens de stemopneming (het tellen van de stemmen, het door de voorzitter meedelen van de aantallen, etc.) door aanwezige kiezers hiervan aantekeningen, foto's en video's worden gemaakt. Van belang is uiteraard wel dat de orde hierdoor niet wordt verstoord. Het is de verantwoordelijkheid van de voorzitter om de orde te bewaken en in te grijpen als de tellers worden gehinderd in hun werkzaamheden of als de orde op andere wijze in het geding is. In dat geval zou de voorzitter in het stemlokaal een aparte 'zone' voor publiek kunnen creëren.

Het maken van foto's of filmbeelden van het proces-verbaal is niet toegestaan. Zolang het proces-verbaal niet is ondertekend, is de zitting nog niet gesloten. Gegevens kunnen nog ontbreken, tellingen kunnen nog worden aangepast en bezwaren kunnen nog worden genoteerd. Zodra het proces-verbaal wél is ondertekend, is de zitting van het stembureau gesloten en worden de processen-verbaal overgebracht naar de burgemeester. Er is geen grondslag op basis waarvan het stembureau (de inhoud van) het proces-verbaal ter inzage mag leggen, al dan niet om daar foto's of filmbeelden van te maken. De voorzitter zou een verzoek om afbeeldingen te mogen maken van een proces-verbaal dan ook moeten weigeren. Daarvoor kan hij zijn ordebevoegdheid aanwenden: het belemmert de voortgang van de zitting (artikel J 35 Kieswet).

Uitsluitend de burgemeester mag de processen-verbaal van de stembureaus ter inzage leggen, en de scans daarvan publiceren op de gemeentelijke website.¹ Dit mag bij de EP-verkiezing dus niet eerder dan na sluiting van de stembussen in de andere lidstaten.

U wordt geadviseerd uw stembureauleden van het bovenstaande op de hoogte te brengen.

¹ In gemeenten die meedoen met het experiment met centraal tellen geldt, zoals bekend, dat alleen het proces-verbaal van het gemeentelijk stembureau wordt gepubliceerd op de gemeentelijke website.

2. Waarnemers

Nederland heeft de organisaties AEGEE en Democracy Volunteers toestemming gegeven om waarnemers te sturen die het verloop van de Europees Parlementsverkiezing observeren. De internationale waarnemers zijn herkenbaar aan een badge die zij zichtbaar moeten dragen. Ook moet iedere waarnemer desgevraagd een brief van het ministerie van BZK kunnen tonen, waaruit blijkt dat hij/zij een internationale waarnemer is.

Rondom de verkiezing wordt u mogelijk door deze waarnemers benaderd voor een gesprek. Als u vragen hebt over internationale waarnemers, kunt u contact opnemen met Wouter Jongepier (06-31622589, wouter.jongepier@minbzk.nl) of Tycho Laan (06-54946152, Tycho.laan@minbzk.nl).

3. Evaluatie Europees Parlementsverkiezing

Zoals gebruikelijk, zal BZK de komende verkiezing evalueren. Eén van de onderdelen van deze evaluatie is een digitale vragenlijst die aan alle gemeenten wordt gestuurd en waarin vragen worden gesteld over de voorbereiding, uitvoering en afhandeling van de verkiezingen. Voor de gemeenten die deelnemen aan het experiment met centraal tellen is een apart gedeelte in de vragenlijst opgenomen. De link naar de online vragenlijst zal maandag 27 mei aan alle gemeenten worden verzonden door onderzoeksbureau Kantar Public, dat het onderzoek namens BZK uitvoert.

Zoals altijd wordt in de vragenlijst gevraagd om cijfermatige gegevens, zoals het aantal toegankelijke stembureaus, vergoedingen aan stembureauleden en gemaakte kosten bij het centraal tellen. Een overzicht van deze vragen is als bijlage bij deze nieuwsbrief gevoegd.

Ook wordt een onderzoek uitgevoerd onder stembureauleden en tellers die op maandag 27 mei meededen aan het tellen op kandidaatsniveau in de gemeenten die deelnemen aan het experiment met centraal tellen. De e-mail over dit onderzoek zal ook worden verzonden door Kantar Public. U wordt vriendelijk verzocht de e-mails aan de (gemeentelijke) stembureauleden en tellers door te sturen.

Uw medewerking aan de evaluatie wordt zeer op prijs gesteld!

Als u vragen heeft over de komende verkiezingen, dan kunt u die stellen aan het Informatiepunt van de Kiesraad, een gezamenlijk initiatief van BZK en de Kiesraad (informatiepunt@kiesraad.nl, 070-4267329).

Mocht u deze nieuwsbrief niet meer willen ontvangen of wilt u een collega aanmelden, stuur dan een e-mail aan postbus.verkiezingen@minbzk.nl.